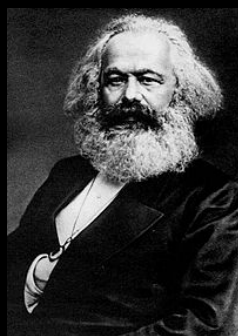

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Ορισμός

Με τον όρο σοσιαλισμό εννοούμε την θεωρία και το σύστημα κοινωνικής οργάνωσης στο οποίο τα παραγωγής και κατανομής των αγαθών κατέχονται και ελέγχονται από κοινωνικές ομάδες ή το κράτος και όχι από ιδιώτες, οπότε η ατομική ιδιοκτησία και η κατανομή του εισοδήματος υπόκεινται στον κοινωνικό έλεγχο και αντιδιαστολή προς τον καπιταλισμό και το φιλελευθερισμό. (Λεξικό Μπαμπινιώτη)

Καρλ Μαρξ

Ο επιστημονικός σοσιαλισμός του Καρλ Μαρξ.

Ο σοσιαλισμός του Καρλ Μαρξ δεν είναι αποτέλεσμα της απαίτησης κοινωνικής δικαιοσύνης, αλλά ιστορική αναγκαιότητα. Σε αντίθεση με τους ουτοπιστές, ο Μαρξ δεν επικαλέστηκε επιχειρήματα ηθικής φύσης προκειμένου να τεκμηριώσει το αναπόφευκτο της έλευσης του σοσιαλισμού. Ο σοσιαλισμός (και στη συνέχεια ο κομμουνισμός) θα εγκαθιδρυόταν ως αποτέλεσμα της δράσης νομοτελειακών κοινωνικών νόμων. Εισάγοντας τη διαλεκτική μέθοδο του Χέγκελ στην υλιστική κοσμοθεωρία του κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο καπιταλισμός, όπως και τα προηγούμενα κοινωνικά συστήματα, γεννά τις δυνάμεις εκείνες που θα τον καταργήσουν.

Ο Μαρξ είναι ο εισηγητής της έννοιας της ταξικής πάλης. Στις συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες της εποχής του οι δύο αντίπαλες τάξεις ήταν η αστική τάξη και η εργατική, σημαντικότερο τμήμα της οποίας κατά τον Μαρξ ήταν το προλεταριάτο (βιομηχανικοί εργάτες). Η αστική τάξη είναι η τάξη εκείνη που κατέχει τα μέσα παραγωγής, τα οποία, για να αποκτήσουν αξία και να δημιουργήσουν πλούτο, χρησιμοποιηθούν από τους εργάτες.

Η ανάπτυξη της βιομηχανίας δημιουργεί τον κοινωνικό αντίπαλο της αστικής τάξης, την εργατική ταξική μοναδική πραγματικά επαναστατική τάξη της καπιταλιστικής κοινωνίας. Η τάξη αυτή, και γενικά το σύνολο των χειρωνακτικά ή πνευματικά εργαζομένων, είναι ο δημιουργός κάθε εμπορεύσιμης αξίας στην κοινωνία. Κάθε προϊόν είναι καρπός ενός συνδυασμού εργασιών, χειρωνακτικών ή και διανοητικών. Για τον Μαρξ ο εργάτης είναι ο πραγματικός παραγωγός και σ αυτόν ανήκει ο πλούτος που παράγεται. Το κέρδος που οι καπιταλιστές αποκομίζουν από την παραγωγική διαδικασία οφείλεται στο ότι είναι οι ιδιοκτήτες των μέσων παραγωγής και εξηγείται με τη διαπίστωση ότι ένα ποσοστό της αξίας του παραγόμενου προϊόντος αφαιρείται από την αμοιβή των εργαζομένων και καταλήγει στα χέρια των κεφαλαιοκρατών. Αυτό το ποσοστό ονομάστηκε από τον Μαρξ υπεραξία. Η υπεραξία καθιστά τη διατήρηση των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής αντίθετη στα συμφέροντα της εργατικής τάξης και γι αυτό η τελευταία επιθυμεί, συνειδητά ή ασυνειδήτα, να τις καταργήσει. Η ταξική πάλη είναι επομένως ο μοχλός που θα ανατρέψει τον καπιταλισμό και θα επιβάλει ένα νέο κοινωνικό σύστημα, το σοσιαλισμό.

Το προλεταριάτο ανατρέποντας την αστική τάξη και ερχόμενο στην εξουσία δε θα επιβάλει καμιά νέα μορφή ατομικής ιδιοκτησίας, αλλά θα κοινωνικοποιήσει τα μέσα παραγωγής που από τότε και στο εξής ανήκουν στο σύνολο της κοινωνίας. Η κοινωνία θα αποτελείται πια από εργαζόμενους-παραγωγούς και η κατανομή του παραγόμενου πλούτου θα πραγματοποιείται ανάλογα με την εργασία που θα προσφέρει καθένας. Ο κάθε άνθρωπος θα προσφέρει ανάλογα με τις δυνατότητές του και θα αμείβεται ανάλογα με την προσφορά του.

Ο σοσιαλισμός επιβάλλοντας τις παραπάνω σχέσεις παραγωγής απελευθερώνει τις παραγωγικές δυνάμεις της κοινωνίας, που θα αναπτυχθούν σε ένα πολύ ανώτερο επίπεδο. Η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, σε συνδυασμό με τη νέα κοινωνική διαπαιδαγώγηση που θα επέλθει ως αποτέλεσμα τα κοινωνικών σχέσεων, θα οδηγήσει με τη σειρά της σε μια υπεραφθονία υλικών αγαθών, σε μια νέα έκρηξη των παραγωγικών δυνάμεων. Στο νέο εκείνο κοινωνικό στάδιο, στην ανώτερη φάση, το κάθε μέλος κοινωνίας θα προσφέρει ανάλογα με τις δυνατότητές του και θα αμείβεται ανάλογα με τις ανάγκες του κράτος, που είναι ένας καταπιεστικός μηχανισμός στα χέρια της κυρίαρχης τάξης, μετά την είσοδο στο σοσιαλισμό, θα αρχίσει να φθίνει. Ο μαρασμός του κράτους θα ολοκληρωθεί στην ανώτερη φάση του κομμουνιστικής κοινωνίας. Η κρατική καταπίεση θα αντικατασταθεί τότε από τη συλλογική διαχείριση συνόλου των μελών της κοινωνίας.

Σοβιετική αφίσα του 1920. "Ο σύντροφος Λένιν καθαρίζει τη γη από τη λέρα"

Η Ρωσική επανάσταση και η Σοβιετική Ένωση

Οι Ρώσοι μπολσεβίκοι, υπό την ηγεσία του Λένιν, που εκμεταλλεύτηκε στο έπακρο τις ευνοϊκές συνθήκες που παρουσιάστηκαν μπροστά του, υλοποίησαν τη σοσιαλιστική επανάσταση, σε μια χώρα στην οποία Μαρξ δεν έδινε την παραμικρή πιθανότητα επιτυχίας, αφού, σύμφωνα με την ανάλυσή του, η Ρωσία δεν ήταν ούτε καν καπιταλιστική χώρα. Για τον ιδρυτή του επιστημονικού σοσιαλισμού, η μετάβαση στο σοσιαλισμό προϋπέθετε αναπτυγμένες καπιταλιστικές σχέσεις, ώριμες για την ανατροπή τους, αποτέλεσμα της ανάπτυξης του καπιταλισμού στο ανώτατο στάδιό του. Ωστόσο, η μοναδική νικηφόρα σοσιαλιστική επανάσταση έγινε στη Ρωσία, χώρα με έντονα φεουδαρχικά χαρακτηριστικά. Παράλληλα, οι αντίξοκες συνθήκες που αντιμετώπισε ο Λένιν και οι μπολσεβίκοι, αποτέλεσμα τόσο της κοινωνικής οπισθοδρόμησης όσο και του εμφύλιου πολέμου που επακολούθησε, επέβαλαν τη συγκεντρωτική άσκηση της επαναστατικής εξουσίας, με εκφραστή της ένα κόμμα που λειτουργούσε σε συνθήκες σιδηρένιας πειθαρχίας. Αναπόφευκτη ήταν και η λήψη μιας σειράς καταναγκαστικών μέτρων. Η «δικτατορία του προλεταριάτου», που για το Μαρξ και Έγκελς είχε έναν πολύ θεωρητικό χαρακτήρα, στη Σοβιετική Ρωσία απέκτησε το περιεχόμενο μιας πολύ συγκεκριμένης δικτατορίας ενός κόμματος και όχι μιας τάξης, ενώ ο κρατικός μηχανισμός, αντί να φθίνει, διογκωνόταν ακόμα περισσότερο. Έτσι, ο σοσιαλισμός στη Σοβιετική Ένωση, αντί για μεταβατική φάση στην πορεία οικοδόμησης του κομμουνισμού, μετατράπηκε σε έναν τύπο κράτος δημοκρατικό περιεχόμενο, που ενέπνευσε την αρχική φάση της σοβιετικής επανάστασης.

Η σοβιετική ιδεολογία, όπως διαμορφώθηκε μέσα από τις συνθήκες αυτές, ήταν εντελώς ασυμβατή με τις σοσιαλδημοκρατικές ιδέες των κομμάτων της Δυτικής Ευρώπης, που στηρίζονταν στον κοινοβουλευτισμό αλλά και με τις ιδέες που ενέπνευσαν μια σειρά εξεγέρσεων που ξέσπασαν στην Ευρώπη αμέσως μετά τον Α' παγκόσμιο πόλεμο, όπως η επανάσταση των Γερμανών σπαρτακιστών που πνίγηκε στο αίμα των σπαρτακιστές της Ρόζας Λούξεμπουργκ και του Καρλ Λίμπκνεχτ ανήκαν στο ρεύμα των σοσιαλεπαναστατών, που υποστήριζαν την αναγκαιότητα της επανάστασης για την υλοποίηση του σοσιαλισμού.

Κλάρα Τσέτκιν και Ρόζα Λούξεμπουργκ

Σύγχρονη εποχή

Τα σοσιαλιστικά κόμματα βρέθηκαν μπροστά στις τεράστιες αλλαγές που σημειώθηκαν στις δεκαετίες του 1970 και του 1980, στην ανάπτυξη του καπιταλισμού και στη γενική βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της εργατικής τάξης της Ευρώπης. Νέες κοινωνικές δυνάμεις έκαναν την εμφάνισή τους την ώρα που σημαντικές παραδοσιακές ομάδες είτε αποκτούσαν καινούρια χαρακτηριστικά είτε βρίσκονταν στα περιθώρια των κοινωνικών εξελίξεων. Όλα αυτά δημιούργησαν το καθήκον μιας νέας ανάλυσης του καπιταλιστικού κοινωνικού συστήματος και τα σοσιαλιστικά κόμματα δεν απάντησαν με τον ίδιο τρόπο ούτε με την ίδια επιτυχία. Το φοιτητικό, το φεμινιστικό και το οικολογικό κίνημα σε κάποιες περιπτώσεις εναρμονίστηκαν με το σοσιαλιστικό κίνημα αλλά δεν έλειψαν και οι συγκρούσεις.

Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και του ανατολικού μπλοκ σηματοδότησε μια καμπή εξαιρετικής σημασίας για όλα τα αριστερά κόμματα της Ευρώπης. Μετά το αρχικό σοκ τα κομμουνιστικά κόμματα της Ευρώπης, το ένα μετά το άλλο, άρχισαν να αλλάζουν το όνομά τους, και η επεξήγηση «σοσιαλιστικό» αντικατέστησε την προηγούμενη «κομμουνιστικό». Αρκετά κόμματα προχώρησαν περισσότερο αντικαθιστώντας ακόμα και τη λέξη σοσιαλιστικό με τη γενικόλογη ονομασία «της Αριστεράς». Ακόμα και η σημασιολογία των κόμματα έδειχναν με λανθάνοντα τρόπο ότι αναζητούσαν μια νέα ταυτότητα, αλλά αποδείχτηκε περίτρανα ότι οι παλιές θεωρίες είχαν ξεπεραστεί από την ίδια την ιστορία.

Η «Νέα Αριστερά» όπως ορίζεται το σύνολο των κομμάτων, θεωρητικών, οργανώσεων, περιοδικών αναζητούν το καινούργιο νόημα του σοσιαλισμού.

(Αποσπάσματα από Βικιπαίδεια και Εγκυκλοπαίδεια Μαλλιάρης Παιδεία)

Στην εποχή μας, εποχή της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης του καπιταλιστικού συστήματος, που κεφαλαιώδη κοινωνικά προβλήματα - όπως η φτώχεια κι η εκμετάλλευση - έχουν ενταθεί, οι ιδέες και τα μηνύματα του σοσιαλισμού και της αριστεράς καθίστανται περισσότερο επίκαιρα παρά ποτέ. Σήμερα, βασικό καθήκον των θεωρητικών του σοσιαλισμού πρέπει να είναι η αναζήτηση των κοινωνικών υποκειμένων που υφίστανται τις όποιες διακρίσεις, την καταπίεση και την εκμετάλλευση και δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα και με τις προνομιούχες κοινωνικές ομάδες.

[αρχική σελίδα](#)

[ΠΟΙΗΜΑΤΑ](#)

[ΚΕΙΜΕΝΑ](#)

[ΘΕΜΑΤΑ](#)

[ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ](#)